

Paul Miller-Melamed jest adiunktem w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II oraz Quinnipiac University w Stanach Zjednoczonych. Do niedawna pracował jako profesor nadzwyczajny historii w McDaniel College (USA). Jest autorem książki *From Revolutionaries to Citizens: Antimilitarism in France, 1870–1914* oraz współredaktorem tomu *Embers of Empire: Continuity and Rupture in the Habsburg Successor States after 1914*. W czerwcu 2022 nakładem Oxford University Press ukazała się jego najnowsza książka: *Misfire: The Sarajevo Assassination and the Winding Road to World War I*.

Misfire: The Sarajevo Assassination and the Winding Road to World War I

Postrzelony w szyję, dławiący się własną krwią na oczach umierającej obok ukochanej żony, arcyksiążę Franciszek Ferdynand, następca tronu cesarstwa habsburskiego, zanim stracił przytomność wypowiedział słowa: „To nic takiego.” Było to 28 czerwca 1914 roku w bośniackiej stolicy Sarajewie. Trzydzieści dni później to, co większość Europejczyków uważała za „nic takiego”, nabrało znaczenia, gdy wuj arcyksięcia, cesarz Franciszek Józef, wypowiedział wojnę Królestwu Serbii za rzekome ukrywanie elementów przestępczych, które doprowadziły do politycznej zbrodni.

Historia zamachu w Sarajewie i początki I wojny światowej opierają się na brutalnej ironii: ogromnej nieproporcjonalności między pojedynczym śmiertelnym aktem a aktem wojny, w której zginęły miliony. W konsekwencji morderstwo arcyksięcia przybrało mityczne proporcje – określano je jako „pierwsze strzały pierwszej wojny światowej” oddane przez „fanatycznego serbskiego nacjonalistę” wspieranego przez „terrorystyczne” ugrupowanie Czarnej Ręki. *Misfire* przedstawia zabójstwo Ferdynanda w szerokim kontekście historycznym, odcinając się od schematycznych narracji, które zniekształcają i mitologizują to zdarzenie. Przypomina czytelnikom, że prawdziwe przyczyny wojny światowej tkwią w „cywilizowanej” Europie, a nie w amatorsko zorganizowanym, choć ciągle fascynującym, politycznym mordzie.